

تأثیر تحول نظام آموزش بر هویت معماری مدارس دوره قاجار و پهلوی (۱۲۵۵-۱۳۲۰)

* مریم سادات رضوی پور

E-mail: razavipour_ms@yahoo.com

** محمد مهدی ذاکری

E-mail: sajjad_zakeri@yahoo.com

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۷/۵

تاریخ دریافت: ۱۳۹۵/۹/۲۰

چکیده

با مطالعه‌ی تاریخ و نگاهی به تحولات معماری در طی زمان شاهد تغییرات ظاهری و نیز بعضاً ساختاری در شکل‌گیری بناهای مختلف هستیم. این تغییرات ناشی از بسیاری عوامل نظیر تحولات اجتماعی، سیاسی، فرهنگی، شیوه‌ی زندگی مردمان و حتی نحوه‌ی تفکر حاکمان بوده است. گاهی این تغییرات تأثیر مستقیم بر هویت معماری بناها گذاشته؛ آنچنان‌که با مطالعه‌ی تاریخ ساخت مدارس نیز این مطلب را قابل تعمیم می‌یابیم. در دوره قاجار و پهلوی شاهد تغییرات کالبدی در ساختمان بناهای آموزشی هستیم که یکی از مهم‌ترین عوامل آن تغییر در نظام آموزشی است، هدف از این نوشتار نیز بررسی تأثیر دگرگون شدن نظام آموزشی بر تغییر هویت معماری مدارس است. به دلیل گستردگی ساخت مدارس و گذراندن بخش زیادی از دوران کودکی و نوجوانی هر فرد در آن، بحث وجود هویت و احیای اصول معماری ایرانی در آن اهمیت ویژه‌ای می‌یابد و از سویی دیگر آگاهی نسبت به عامل این تغییرات ما را در بازشناخت تاریخ یاری خواهد کرد. بدین منظور پس از بررسی وضعیت اجتماعی و تحولات نظام آموزشی، مدارس ساخته شده در این دو دوره طبقه‌بندی شد و سپس شاخص‌های هویتی مدارس اصیل ایرانی استخراج و از مقایسه با مدارس ساخته شده در این دوران میزان هویت‌مندی آنها ارزیابی شد. نتایج حاکی از کم‌رنگ شدن هویت ایرانی اسلامی مدارس پس از تحول نظام آموزشی در دوره پهلوی است. رویکرد مقاله توصیفی - تحلیلی و نوع پژوهش کیفی و روش جمع‌آوری اطلاعات اسنادی است.

کلید واژه‌ها: نظام آموزشی، دوره قاجار، دوره پهلوی اول، هویت ایرانی اسلامی معماری، مدرسه.

* دانشجوی دکتری معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف‌آباد، عضو هیئت علمی دانشگاه تهران غرب،

نویسنده‌ی مسؤل

** دانشجوی دکتری معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز